

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nauka.com.ua | № 2, 2021 | 25.02.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.2.94](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.94)

УДК: 331.5

*М. О. Дергалюк,
к. е. н., старший викладач кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID ID: 0000-0002-9244-1625
А. С. Коваленко,
студентка, «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID ID: 0000-0002-9398-8630*

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ДЕРЖАВИ

*M. Dergalyuk
PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of Economics and Entrepreneurship,
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
A. Kovalenko
Student, National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

UNEMPLOYMENT IN UKRAINE AND ITS IMPACT ON THE ECONOMIC SITUATION OF THE COUNTRY

У статті розглядається проблема безробіття в Україні. На основі статистичних даних визначено характер графіку ринку праці в нашій державі. Запропоновано шляхи зменшення рівня безробіття. На основі статистичних даних визначено основні причини збільшення кількості трудових мігрантів та запропоновано способи вирішення даної проблеми. Також на основі проаналізованого матеріалу автором було розроблено графік, який дає можливість простежити, як змінилася ситуація на ринку праці за останні 9 років. Після карантину економіці країни загрожує криза, оскільки деякі малі та середні підприємства збанкрутують, а це вплине на економічну ситуацію в Україні. Ця стаття пропонує рішення цієї проблеми. Також аналізується вплив різних видів безробіття на економіку країни. Наводяться основні причини, через які люди довго не працюють. Ця робота може бути корисною не тільки для продовження вивчення цієї проблеми, але і для практичного застосування запропонованих способів виходу з карантину для підприємців.

This article considers the labor market of Ukraine. In particular, the problems in this area and ways to solve them are analyzed. One of them is unemployment. After all, long-term and cyclical unemployment has the most negative impact on the country's economic situation. This topic is always relevant. Modern scientists study not only the dynamics of key labor indicators, but also the impact of unemployment on the economy and the world.

Although this topic is quite relevant among scientists, but is not sufficiently studied, so it needs a comprehensive study. The socio-economic environment is always undergoing significant changes, so the main indicators of labor are not sustainable. In accordance each study of this problem is unique. This article gives a detailed analysis of the dynamics of unemployment in Ukraine over ten years (2010-2020). Possible ways to reduce unemployment are also being tracked.

Based on the analyzed information, the following ways to reduce unemployment in the country after quarantine were proposed: to reduce social transfers for the unemployed in order to stimulate job search; offer free retraining courses or reduce the interest rate on the loan, it will give the opportunity to start their own business, small and medium enterprises need to conduct staff training; partially reduce the number of employees; use the ways proposed by the state to overcome the crisis; for big business it will be expedient to expand the staff at the expense of young specialists; at the state level it is necessary to stimulate the development of small and medium-sized businesses, to provide soft loans, because they provide the population with a large number of jobs; to provide advanced training of employees abroad; increase wages so that more migrant workers look for work in Ukraine or set up their own businesses; to continue its monetary policy, because in the conditions of inflation of the national currency it is necessary to replace more paper money, which has a relatively short shelf life, with stronger and more durable metal coins; reduce the volume of imports of those goods produced in the country.

In further consideration of this material it will be important to study in detail the impact of different types of unemployment on the economy during and after quarantine, compare the prevalence of this problem in Ukraine and the world and predict possible ways to employ more people, analyze the impact of quarantine on the world labor market. ways to overcome unemployment after quarantine.

Ключові слова: безробіття в Україні; зайнятість; вплив карантину; трудові мігранти; економічне становище.

Keywords: unemployment in Ukraine; employment; the impact of quarantine; migrant workers; economic situation.

Постановка проблеми. На даний час кількість безробітного населення в Україні зростає в геометричній прогресії у зв'язку з карантинними заходами, щоб вирішити цю соціально-економічну проблему потрібно відслідкувати причини та наслідки цього явища. Безробіття є характерним не лише для України, але й для всього світу. Щороку кількість економічно активних громадян нашої держави змінюється, та ми маємо можливість проаналізувати основні чинники та передумови, що спричиняють підвищення або зниження рівня безробіття, запропонувати власні шляхи вирішення даної проблеми. Перед тим, як досліджувати це соціально-економічне явище, потрібно згадати, що ми розуміємо під поняттями «безробіття» та «зайнятість».

Так, зайнятість – це діяльність громадян, що зосереджена на задоволенні потреб та приносить їм дохід у грошовій або іншій формах. Безробіття – це неможливість певної частини працездатного населення працювати. Однією з найглобальніших економічних проблем України, що потребують негайного вирішення, є безробіття. Часто саме воно спричиняє соціальну нестабільність та політичну напруженість.

Об'єктом роботи є дослідження безробіття в Україні, що спричинене карантинними заходами у зв'язку з поширенням Covid19.

Предметом дослідження є ринок праці нашої держави, незайнятість населення у зв'язку з поширенням Covid19.

Мета роботи - вивчення проблеми безробіття в Україні, спричиненого пандемією Covid19.

Завдання статті:

- 1) проаналізувати причини збільшення кількості безробітних на території нашої держави;
- 2) дослідити ринок праці в Україні;
- 3) розглянути наслідки безробіття;
- 4) з'ясувати основні аспекти, які впливають на збільшення еміграції;
- 5) відслідкувати можливі шляхи зменшення кількості безробітних в Україні після карантину.

Методологічною базою роботи є наукові принципи аналізу та синтезу наукової літератури, використання принципу об'єктивності щодо дослідження проблематики. У роботі використані математичні методи, статистичний. Для побудови таблиці та графіку по основних показниках ринку праці використано табличний та графічний методи. У формуванні висновків допоміг метод узагальнення.

Практичне значення роботи полягає у тому, що зроблені автором висновки, нові положення і фактичний матеріал збагачують джерельну базу досліджуваної проблеми, розширюють пізнавальну канву економічної літератури.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на основі статистичних даних та наукової літератури вперше пропонується цілісний, узагальнений аналіз соціально-економічного явища безробіття в Україні в 2019 - 2020 р. Крім того, в роботі подано можливі шляхи вирішення даної проблеми та чинники, що будуть сприяти збільшенню кількості зайнятого населення за рахунок не лише постійних жителів, а й емігрантів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

У працях В. Петюха, В. Васильченка, М. Фрідмена, Т. Мальтуса, А. Сміта, Ф. Кене, Д. Рікардо, К.Маркса проаналізовано основні підходи до вирішення проблем безробіття. У зв'язку з тим, що дане питання актуальне і в наш час, тому воно не є достатньо вивченим, та дає можливість науковцям розглядати це явище всебічно та розширювати наукову базу.

Причини та наслідки безробіття в сучасній Україні досліджують такі відомі вчені: І.В. Пономаренко [1], Н.М. Зоярна [2], М.В. Ткаченко [3], І.С. Марченко [4], К.І.Тарасова[5].

Так, у своїй роботі К.І.Тарасова «Статистичне дослідження проблем безробіття в Україні в регіональному розрізі» розглядає безробіття у регіонах України, аналізує тенденції даного економічного явища, що спостерігалися в державі протягом десяти років (2006 – 2016 рр.), порівнює у рівень незайнятості населення у країнах ЄС. Дослідниця визначає основні сфери діяльності, в яких виник значний «надлишок» спеціалістів. Зокрема виділяє такі, як сільське господарство, оптова та роздрібна торгівля, будівництво.

І.В.Пономаренко, аналізуючи динаміку основних показників ринку праці у своєму дослідженні «Аналіз динаміки економічної активності населення в Україні та країнах ЄС», стверджує: «Необхідно постійно досліджувати динаміку та моделювати основні показники економічної активності на майбутні періоди часу, що дасть змогу оперативно реагувати на соціально-економічні ризики, які можуть виникнути всередині країни та глобальному економічному середовищі» [1, с.843]. Вчений прораховує можливі показники рівня безробіття та зайнятості в країнах ЄС та Україні, аналізує передумови збільшення та зменшення цих даних в конкретні проміжки часу.

Не лише поведінковий характер даної проблеми є в полі зацікавлення сучасних науковців, але й поширеність різних видів безробіття серед населення. І.С. Марченко у своїй роботі «Довготривале безробіття в Україні» висвітлює тенденції розвитку даного явища в конкретний проміжок часу (2008-2012рр.), розглядає причини та наслідки довготривалої незайнятості населення. Пропонує шляхи вирішення даної проблеми: «...аби не дати зростати довготривалому безробіттю, політика має бути спрямована на утримання працівників на їхніх робочих місцях та на швидке знаходження новими безробітними робочих місць...» [4, с. 230].

Виклад результатів дослідження. Безробіття - це гостра соціально-економічна проблема, яка характерна не лише для України, але й для всього світу, зрозуміло, що в умовах карантину кількість безробітних різко збільшилась. Після його закінчення відсоток економічно активного населення може значно зменшитись, адже значна частина малих підприємств збанкрутує. Безробіття не є суто негативним явищем, але деякі його види, такі як довготривале та циклічне, призводить до зменшення мотивації до пошуку роботи та втрати професійних вмінь та навичок. Це, в свою чергу передусім соціальної нерівності громадян. Такі види безробіття особливо негативно впливають на економічне становище держави, адже збільшуються обсяги соціальних трансфертів, що призводить до того, що все більше і більше коштів з Держбюджету витрачаються на виплати безробітним, малозабезпеченим, тому менше фінансуються інші сфери, що забезпечують добробут та процвітання держави. Згідно 9 ст. «Закону України про зайнятість населення» безробітні мають право на: матеріальне забезпечення, державне страхування, надання безоплатних соціальних послуг, зокрема, інформаційно-консультаційних та профорієнтаційних, професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації з урахуванням попиту на ринку праці [6].

Для регулювання відносин між населенням, що не працює, та державою було створено «Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття»: «Фонд є цільовим централізованим страховим фондом, некомерційною самоврядною організацією. Держава є гарантом забезпечення застрахованих осіб та надання їм відповідних соціальних послуг Фондом» (Відповідно до ст.8 «Закону України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття») [7].

Опираючись на нормативно-правові акти, можемо стверджувати, що наша держава не лише надає захист та допомогу безробітним, але й забезпечує їх необхідними курсами підвищення кваліфікації та професійної підготовки.

Аналіз статистичних даних

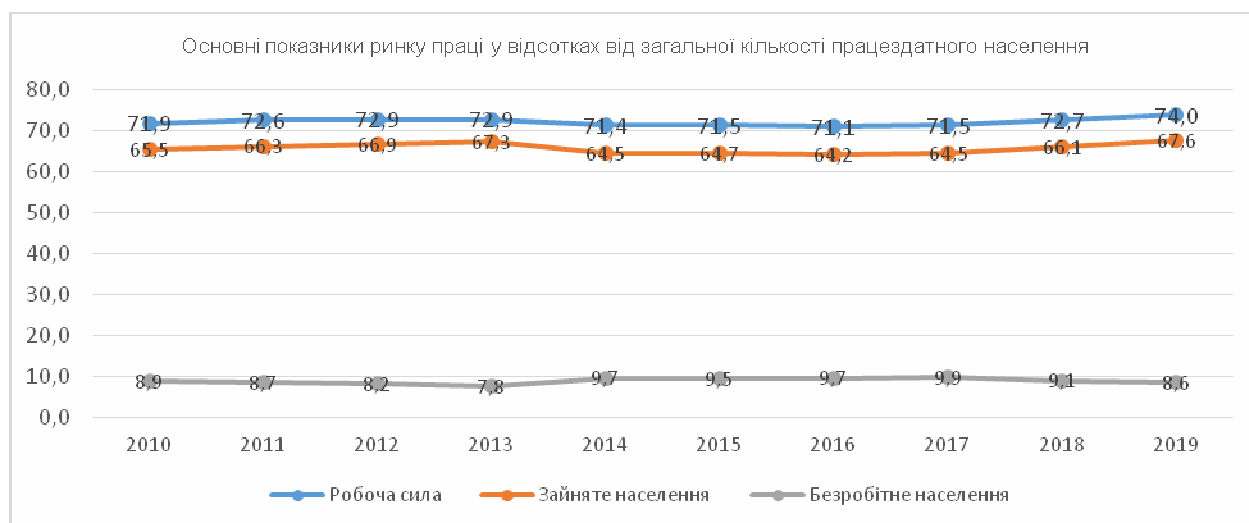
Наступним кроком в дослідженні даної проблеми є аналіз статистичних даних.

Табл. 1. Основні показники ринку праці (2010-2019)

	Робоча сила		у тому числі			
	працездатного віку		зайняте населення		безробітне населення	
	у середньому, тис.осіб	у % до населення відповідної вікової групи	працездатного віку		працездатного віку	
			у середньому, тис.осіб	у % до населення відповідної вікової групи	у середньому, тис.осіб	у % до робочої сили відповідної вікової групи
2010	19 164,0	71,9	17 451,5	65,5	1 712,5	8,9
2011	19 181,7	72,6	17 520,8	66,3	1 660,9	8,7
2012	19 317,8	72,9	17 728,6	66,9	1 589,2	8,2
2013	19 399,7	72,9	17 889,4	67,3	1 510,3	7,8
2014	19 035,2	71,4	17 188,1	64,5	1 847,1	9,7
2015	17 396,0	71,5	15 742,0	64,7	1 654,0	9,5
2016	17 303,6	71,1	15 626,1	64,2	1 677,5	9,7
2017	17 193,2	71,5	15 495,9	64,5	1 697,3	9,9
2018	17 296,2	72,7	15 718,6	66,1	1 577,6	9,1
2019	17 381,8	74,0	15 894,9	67,6	1 486,9	8,6

На основі даних [8]

На основі вищеподаних даних побудуємо графік.

Рис. 1. Основні показники ринку праці (2010 – 2019)

Складено автором на основі даних [7]

З графіку видно, що зайнятість та безробіття населення протягом даного проміжку часу постає у вигляді кривих. Опираючись на дані, можемо стверджувати, що рівень безробіття населення працездатного віку протягом десяти років періодично змінюється, але наближається до 10%. Стрімке зростання кількості безробітних помічаємо у 2014 році, в той час зменшується кількість зайнятого населення. Справедливо стверджувати, що безробіття відноситься до зайнятості обернено пропорційно. Опираючись на графік без змін економічного становища в країні було можливе зменшення кількості безробітних, але, спостерігаючи за даною ситуацією в країні, бачимо, що карантинні заходи негативно вплинуть на ринок праці в нашій державі. Багато малих підприємств збанкрутують після карантину. Щодо даної проблеми Європейська бізнес асоціація провела опитування серед підприємців. Результати дослідження були такими: «18% респондентів розглядають варіант закриття власного бізнесу, 78% повідомляють про втрати до 75% від доходів, і тільки 4% можуть похвалитися збільшенням прибутку компанії» [9]. Такі наслідки приведуть до зменшення кількості робочих місць (за рахунок скорочення штату та закриття частини підприємств). Також карантинні заходи негативно вплинуть на заробітну плату, адже, щоб залишитися на ринку та не збанкрутувати, малий та середній бізнес буде змушений зменшити суми виплат робітникам.

Звертаючись до теми безробіття, слід згадати і про основні причини безробіття. Пошук шляхів подолання даних проблем допоможе зменшити кількість безробітних на теренах нашої країни. Державна служба

статистики України визначає наступні основні причини незайнятості населення у 2019 році (із загальної кількості безробітних 1 487,7 тис. осіб) :

1. звільнені з економічних причин – 21,5%;
2. звільнені за власним бажанням, за угодою сторін – 39,6%;
3. звільнені у зв'язку з закінченням строку контракту або договору найму – 8,9%;
4. не працевлаштовані після закінчення закладів освіти – 9,4%;
5. робота має сезонний характер – 9,6%;
6. не зайняті через виконання домашніх (сімейних) обов'язків тощо – 3,3%;
7. звільнені за станом здоров'я, через оформлення пенсії – 3,4%;
8. демобілізовані з військової строкової служби – 0,8%;
9. інші причини – 3,5% [8].

Проаналізувавши статистичні дані, подані вище, можемо стверджувати, що значний відсоток не зайнятого населення в Україні становлять звільнені та не працевлаштовані після закінчення навчальних закладів. Дану проблему можна вирішити шляхом зменшення соціальних трансфертів.

Крім того, у зв'язку із введенням карантину у світі, в Україну повертаються трудові мігранти. Як повідомляє «Мінфін»: «у березні в країну повернулася рекордна кількість заробітчан, близько 270 тис. осіб» [10]. За даної ситуації одним із першочергових завдань влади є створення умов, за яких більша кількість трудових мігрантів залишиться в Україні. Більшість людей виїжджає за кордон з метою покращити своє фінансове становище. Для того, щоб визначити максимально комфортні умови праці для українських трудових мігрантів, порівнюємо суму мінімальної заробітної плати в Україні та у найпопулярніших серед українців країнах. За даними, наданими Міністерством соціальної політики України, протягом 2015-2017 років найбільші потоки трудової міграції були до Кіпру (19,2 тис.), Польщі (12,5 тис.), Німеччини (10,6 тис.), Великої Британії (7,9 тис.) та Греції (7 тис.) [11]. У даних країнах наступні суми мінімальної заробітної плати:

1. Кіпр – \$519
2. Польща – \$599
3. Німеччина – \$1778.8
4. Велика Британія – \$1569
5. Греція – \$811.96

В Україні вона становить \$200.

Щоб більше українських трудових мігрантів лишилося в країні та працювало на території нашої держави потрібно збільшити мінімальну заробітну плату вдвічі. Це можливо зробити за рахунок зменшення соціальних виплат. Крім того, потрібно збільшити кількість робочих місць. Тому потрібно прийняти вдалі політичні рішення щодо малого та середнього бізнесу. Для заохочення розвитку даних підприємств необхідно зменшити відсоток за кредитом та податки.

Така політика мінімізує збитки для даної категорії бізнесу, завдані примусовим закриттям підприємств, допоможе зберегти частину робочих місць. Кабінет міністрів України уже зробив деякі кроки для вирішення даної проблеми. Так, 15 квітня 2020 року була ухвалена постанова «Про внесення змін до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва» [12]. Таким чином, держава надає кредити для модернізації обладнання та виплати 60% заробітної плати працівникам на період карантину.

На основі проаналізованої інформації, можемо запропонувати такі шляхи зменшення рівня безробіття в країні після карантину:

1. Для безробітних зменшити соціальні трансферти з метою стимулювання до пошуку роботи, запропонувати безкоштовні курси перекваліфікації або ж зменшити відсоток за кредитом, це дасть можливість відкрити власну справу.
2. Малим та середнім підприємствам потрібно провести підвищення кваліфікації штабу, частково скоротити кількість працівників, використати запропоновані державою шляхи подолання кризи.
3. Для великого бізнесу доцільним буде розширення штабу за рахунок молодих спеціалістів, модернізація обладнання, розширення асортименту товарів та послуг.
4. На державному рівні необхідно стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, надавати пільгові кредити, адже саме вони забезпечують населення великою кількістю робочих місць; забезпечувати підвищення кваліфікації працівників за кордоном; збільшувати заробітну плату, щоб більше трудових мігрантів шукало роботу саме в Україні або ж створювало власні підприємства; продовжувати свою монетарну політику, тому що за умов інфляції національної валюти потрібно замінити більше паперових грошей, які мають відносно не великий термін використання, на більш міцні та довговічні металеві монети; зменшити обсяги імпорту тих товарів, які виробляються в країні.
5. Для органів місцевого самоврядування важливо стимулювати населення брати участь у ярмарках вакансій, забезпечувати, за можливістю, працевлаштування людей працездатного віку на локальних підприємствах.

Висновки. У даній статті розглянуто ринок праці України. Зокрема, проаналізовано проблеми в даній сфері та шляхи їх вирішення. Однією із них є безробіття – це незайнятість населення, неможливість отримати бажану роботу для задоволення власних потреб. Адже найбільш негативно на економічне становище країни

впливає довготривале та циклічне безробіття. Дана тематика завжди була в полі наукових зацікавлень науковців. Сучасні вчені досліджують не лише динаміку основних показників праці, але й вплив безробіття на економіку країни та всього світу.

Хоча дана тема є досить актуальною серед вчених, але не є достатньо вивченою, тому потребує всебічного дослідження. У зв'язку з тим, що соціально-економічне середовище зазнає значних змін, основні показники праці не є сталими, тому кожне дослідження даної проблеми є унікальним.

У даній статті верше подається детальний аналіз динаміки безробіття в Україні за десять років (2010-2020рр.), відслідковуються можливі шляхи зниження рівня незайнятості. За даного соціально-політичного становища пропонується залучати до праці не лише громадян, що постійно проживають на території країни, але й трудових мігрантів. З цією метою було з'ясовано умови, за яких більша кількість населення буде працювати на теренах нашої держави. При подальшому розгляді даного матеріалу актуально буде детально дослідити вплив різних видів безробіття на економіку країни під час та після карантину, порівняти рівень поширеності даної проблеми в Україні та світі та спрогнозувати можливі способи працевлаштування більшої кількості людей, проаналізувати вплив карантинних заходів на ринок праці в світі та шляхи подолання безробіття після карантину.

Список використаних джерел.

- 1) Пономаренко І. В. Аналіз динаміки економічної активності населення в Україні та країнах ЄС / І. В. Пономаренко // Економіка та суспільство, - 2017. – № 8. – С. 838-843.
- 2) Зоярна Н. М., Каралюс О. М. Безробіття на селі: причини та шляхи подолання / Н. М. Зоярна, О. М. Каралюс // Науковий вісник НЛТУ України, – 2011. - Вип.21. – С.176–178.
- 3) Ткаченко М. Ф. Мировая экономика и международные отношения / М. Ф. Ткаченко // Глобальные вызовы для мирового рынка труда, - 2011. – Вип. 9. – С. 56–67.
- 4) Марченко І.С. Довготривале безробіття в Україні / І.С.Марченко // Демографія та соціальна економіка, - 2013. – Вип.2 (20). – С. 224-231.
- 5) Тарасова К.І. Статистичне дослідження проблем безробіття в Україні в регіональному розрізі / К.І.Тарасова // Економіка та суспільство, - 2018. – Вип.14. – С. 745-752.
- 6) Про зайнятість населення: Закон України №5067-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013. – № 24. – ст.243 . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/paran44#n44>
- 7) Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України №1533-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000. – № 22. – ст.171. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>
- 8) Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/ean/ean_u/arh_osp_rik_u.htm
- 9) Міжнародна бізнес асоціація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eba.com.ua/kozhen-pyatyj-biznes-mozhe-zakrytysya-cherez-karantyn-opytuvannya-eva/>
- 10) ТОВ "МінфінМедіа". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2020/04/09/42805517/>
- 11) Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ» . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2752271-ponad-3-mln-ukrainciv-pracue-za-kordonom-na-postijnij-osnovi-minsocpolitiki.html>
- 12) Про внесення змін до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва: Постанова Кабінету міністрів України від 15 квітня 2020 р. № 283. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283-2020n>

References.

- 1) Ponomarenko, I. (2017), "Analysis of dynamics of economic activity of population in Ukraine and countries of EU", *Economy and society*, vol. 8., pp. 838-843.
- 2) Zoyarna, N.M. and Karalyus, O.M. (2011), "Unemployment on a village: reasons and ways of overcoming: reasons and ways of overcoming", *The Scientific announcer NLTU Ukraine*, vol.21, pp. 176–178.
- 3) Tkachenko, M. (2011), "World economy and international relations", *The Global calls of for world market of labour*, vol. 9., 56-67pp.
- 4) Marchenko, I. (2013), "Long Duration unemployment in Ukraine, Demography and social economy", vol.2 (20), pp. 224-231.
- 5) Tarasova, K. (2018), "Statistical research of problems of unemployment is in Ukraine in the regional cut", *Economy and society*, vol.14, pp. 745-752.
- 6) Verkhovna Rada of Ukraine (2013), *The Law of Ukraine "About employment of population "*, available at: <https://zakon.rada.gov> (Accessed 10 February 2021).
- 7) Verkhovna Rada of Ukraine (2020), *The Law of Ukraine "About obligatory state social security in case of unemployment "*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14> (Accessed 11 February 2021).
- 8) State Statistics Service of Ukraine (2020), "Main labor market indicators (annual data)", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/ean/ean_u/arh_osp_rik_u.htm (Accessed 10 February 2021).

9) International business association (2021), available at: <https://eba.com>. (Accessed 10 February 2021).

10) MinfinMedia (2020), “Where will our workers go after quarantine”, available at: <https://minfin.com.ua/ua/2020/04/09/42805517/> (Accessed 10 February 2021).

11) The Ukrainian national agency of news “Ukrinform” (2019), “More than 3 million Ukrainians work abroad on a permanent basis”, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2752271-ponad-3-mln-ukrainciv-pracue-za-kordonom-na-postijnij-osnovi-minsocpolitiki.html> (Accessed 10 February 2021).

12) Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Decision “About altering in Order of grant of state sponsorship subjects micro-enterprise and small enterprise”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283-2020-p_f. (Accessed 12 February 2021).

Стаття надійшла до редакції 18.02.2021 р.